

Irena Miš Svoltjšak

JOHN BOYNE: PISATI. SAMO PISATI

»Ne spomnim se trenutka, ko si ne bi želel biti pisatelj. Ne predstavljam si, kaj bi drugega lahko počel v življenju.« pravi John Boyne. Preživeti tri dni s človekom, ki mu pisanje pomeni vse, ki mu je dan brez pisanja izgubljen, je prav posebna izkušnja. Pisatelj, ki je v času, dokler se ni prebil s pisanjem, delal kot prodajalec knjig, da je le bil v stiku z njimi, in pisal, pisal, pisal, je to počel tudi na obisku v Sloveniji. Pisal. V vsakem prostem trenutku med prireditvami, katerih gost je bil.

Letošnji 'mednarodni' gost mladinskega literarnega festivala **Bralnice pod slamnikom** je svetovno prepoznavnost in to, da lahko živi za in od pisanja, dosegel s knjigo *Deček v črtasti pižami* in predvsem s filmom, posnetim po tej literarni zgodbi. Eno najpogostejših vprašanj, ki so mu ga postavljali tudi v Sloveniji, je, zakaj se je lotil teme genocida nad Judi. Mirno je odgovoril, da se kot pisatelj ni nikoli odločil, da bo pisal o tej tematiki. Ni iskal tovrstne zgodbe, ni načrtoval pisanja o vojnih časih. Veliko je bral in razmišljal o holokavstu, tematike se je lotil prav študijsko, saj ga je zelo pritegnila. Zanj je to nadvse pomembna tema, čeprav se v šoli o holokavstu niso nikoli učili – in kar naenkrat je menda v svoji domišljiji zagledal ograjo in na vsaki strani le-te dečka. Enaka, rojena celo na isti dan (pisatelj je uporabil rojstni dan svojega očeta) – a vendarle tako različnih usod. Poudarja, kako je nadvse pomembno, da vsak osnovnošolec pozna

zgodovino in tudi drugo svetovno vojno, vsak učenec se mora zavedati, kdo je bil na pravi in kdo na napačni strani. V današnjem svetu si ne bi smeli privoščiti, da se o tem ne bi učili in pogovarjali v šoli, šola naj bi mladim razvijala razumevanje sveta tudi skozi zgodovino in jim s tem privzgjajala strpnost. Strpnost je za današnji svet nadvse pomembna, vsak od nas bi moral k njej doprinesiti svoj kamenček, je prepričan Boyne.

Pisatelj meni, da bi morali otroci spoznati tudi temnejše strani življenja, da otrok ne smemo pretirano ščititi in jim prizanašati. Življenje tega namreč ne počne. V knjigi *Nace gre od doma* je prav zato pisal o dečku, ki doživlja težke trenutke. Na pisatelja je v mladosti naredila smrt sošolčeve mame tako močan vtis, da je želel s to knjigo dati uteho otrokom v podobni situaciji, vsem ostalim pa snov za razmišljanje in pogovor. Knjiga je žalostna, a ne patetična, mlademu bralcu kaže pot iz teme. Pravi, da knjige morajo biti verodostojne, da ne smejo olupševati sveta. Podobno se je v knjigi *Osupljiva zgodba Barnabyja Brocketa* lotil tematike drugačnosti. Oviljo je v plašč domišljije, jo prepletel s klasičnimi literarnimi dogodivščinami ter si dovolil neklješki konec. Knjiga bralcem sporoča, da mora vsak ostati takšen, kot je, in biti ponosen na to, ne glede na to, kako ga sprejema okolica.

Pri nas je John Boyne znan predvsem po pisanju za otroke, čeprav njegove

knjige z užitkom prebirajo tudi odrasli. Ob ustvarjanju nima v mislih določenih bralcev niti njihove starosti. Edini razliki med njegovimi otroškimi knjigami in tistimi za odrasle sta starost protagonista in pripovedovalec. Medtem ko so njegove zgodbe za odrasle prvoosebne pripovedi, pa v knjigah za otroke vedno uporablja tretjeosebno pripoved. Pravi, da zato, ker ima do otroških knjig večjo distanco, morda celo spoštovanje. Poudarja, da pri pisanju za otroke ne uporablja drugačnega jezika, ne išče preprostejših izrazov. Od mladih bralcev pričakuje, da se potrudijo in poiščejo pomene besed, ki jih ne razumejo. Njegovi otroški junaki imajo največkrat osem let, rad piše o tej dobi nedolžnosti, ko se otroci še čudijo svetu, ko verjamejo v neverjetno, ko njihova domišljija še nima meja. Boyne je vedno rad bral in tudi zdaj pogosto bere otroške knjige – ni pa zagovornik pravljic. Po njegovem mnenju smo trenutno v zlati dobi mladinske literature, saj še nikoli ni bilo tako visokih standardov, še nikoli tako

dobrih knjig. Uspešni mladinski pisatelji v svetu ne podcenjujejo mladih bralcev, tega si ne smejo privoščiti. Literaturo, tako otroško kot tisto za odrasle, opredeli kot raziskovanje zahtevnih tematik s pomočjo besed.

John Boyne uči kreativno pisanje. Pogosto se čudi, koliko njegovih slušateljev ne bere knjig, radi bi jih pa pisali. Osnovno, kar gradi pisatelja, je po njegovem mnenju branje. Branje in še enkrat branje. Na vprašanje, kaj svetovati mladim, ki bi radi pisali, je kot iz topa ustrelil: veliko je treba brati, pisati pa je treba čisto vsak dan, tristošestdeset dni na leto, tudi na praznike. Čeprav je večji del leta na poti po svetu in svoje zadolžitve pri promociji knjig vestno opravlja, njegov dan ne mine brez pisanja. Rad poudarja, da je za dobro knjigo treba najti pravo zgodbo, takšno, ki pride sama od sebe in se razvije tako, kot je prav. Vedno je le zgodba tisto, kar želi povedati v knjigi, zgolj zgodba. In to, da jo zapiše, je njegovo življenje.

